

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ: ОРІЄНТАЦІЯ НА ЄВРОСТАНДАРТИ

LEGAL AND REGULATORY FRAMEWORK FOR WASTE MANAGEMENT: ORIENTATION TO EUROPEAN STANDARDS

Співак І.В., старший викладач кафедри господарського та адміністративного права

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Георгія Сікорського»

Ця стаття присвячена дослідженню положень законів України «Про відходи» від 5 березня 1988 р., «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 р., «Про альтернативні види палива» від 14 січня 2000 р., Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (яку ратифіковано Законом № 1678-VII від 16.09.2014 р.), Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 р., а також Базельської конвенції про контроль за трансграничним перевезенням небезпечних відходів та європейського законодавства у сфері поводження з відходами: Директиви № 2008/98/ЄС «Про відходи та скасування деяких директив» від 19 листопада 2008 р., Директиви Ради № 1999/31/ЄС «Про захоронення відходів» від 26 квітня 1999 р., Директиви № 2006/21/ЄС «Про управління відходами видобувних підприємств, та якою вносяться зміни до Директиви 2004/35/ЄС», Директиви № 94/62/ЄС ЄС Європарламенту та Ради від 20.12.1994 р. «Про упаковку та відходи упаковки», Директиви 2012/19/ЄС Європарламенту та Ради від 01.07.2012 р. «Про відходи електричного та електронного обладнання (ВЕЕО)».

Статтею визнано, що поняття «відходи», визначене в Державному класифікаторі відходів ДК 005-1996 як будь-які речовини та предмети, утворені у процесі виробництва та життєдіяльності людини, внаслідок техногенних чи природних катастроф, що не мають подальшого призначення за місцем утворення і підлягають видаленню чи переробці з метою забезпечення захисту навколишнього середовища і здоров'я людей або з метою повторного їх залучення в господарську діяльність як матеріально-сировинних і енергетичних ресурсів, а також послуги, пов'язані з відходами, є дефініцією, яка найбільш повно враховує всі істотні ознаки поняття «відходи».

Статтею визнано, що ступінь відповідності законодавства України вимогам Директиви 2008/98/ЄС є досить низьким.

У статті зроблено висновок, що з метою подолання критичної ситуації, що склалася у сфері поводження з відходами, необхідне удосконалення законодавчої бази шляхом прийняття низки нормативно-правових актів: Рамкового Закону України «Про управління відходами», Закону України «Про упаковку та відходи упаковки», Закону України «Про відходи електричного та електронного обладнання», Закону України «Про управління відходами видобувної промисловості» та ін.

Ключові слова: Угода про асоціацію з Європейським Союзом, європейське законодавство, навколишнє природне середовище, антропогенна діяльність, небезпечні відходи, утилізація, принцип «забруднювач платить».

This article is devoted to the study of the regulation of the Law of Ukraine "about Waste" since March 5, 1988, the Law of Ukraine "On Environmental Protection" since June 25, 1991, the Law of Ukraine "On Alternative Fuels" since January 14, 2000, the association agreement between Ukraine, from one side, and the European Union, also the European Atomic Energy Community and their member states on the other hand (ratified by Act No. 1678-VII of 16.09.2014), the National Waste Management Strategy for Ukraine until 2030, and the Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and European Waste Management Legislation: Directive No. 2008/98/EU "On Waste and the Abolition of Certain Directives" dated November 19, 2008, Council Directive No. 1999/31/EU "On Waste Disposal" dated April 26, 1999, Directive No. 2006/21/EU "On Waste Management of Extractive Industries", which amends to Directive 2004/35/EU, Directive No. 94/62/EU of the European Parliament and its council since 20/12/1994 "on packaging and packaging waste" 2012/19/EU of the European Parliament and its council since 01/07/2013 "Waste of Electrical and Electronic Equipment (WEEE)".

The article acknowledged that the concept of "waste" defined in the Government Waste Classifier DC 005-1996 as any substances and objects, formed in the process of production and human excreta, due to man-made or natural disasters, having no further purpose at the place of occurrence and might be destroyed or processed in order to provide the protection of the environment and human health or to re-engage them in economic activities as material raw and energy resources, as well as waste-related services, there is a definition that most fully takes into account all the essential features of the concept of "waste".

The article acknowledged that the degree of compliance of Ukrainian legislation with the requirements of the Directive 2008/98/EU is quite low.

The article concludes that in order to overcome the critical situation in the field of waste management, it is necessary: to improve the legislative framework by adopting a number of regulatory legal acts: the Framework Law of Ukraine "On Waste Management", the Law of Ukraine "On Packaging and Packaging Waste", the Law of Ukraine "On Waste of Electronic and Electrical Equipment", the Law of Ukraine "On Waste Management of the Extractive industry".

Key words: Association agreement with the European Union, European legislation, environment, anthropogenic activities, hazardous waste, disposal, "polluter pays" principle.

Вступ. Світова тенденція щодо прискорення економічного зростання призводить до збільшення антропогенного навантаження на навколишнє природне середовище, асиміляційний потенціал якого своєю чергою обмежує соціально-економічний розвиток.

Підвищення рівня добробуту населення та перехід промисловості до виробництва високоінноваційної продукції призводить до того, що обсяги небезпечних відходів (передусім, промислових та побутових відходів, а також відходів електричного та електронного обладнання), що утворюються і неконтрольовано надходять у НПС, збільшуються з року в рік.

Проблема відходів в Україні вирізняється особливою масштабністю і значимістю як через домінування в національній економіці ресурсоемних багатовідхідних тех-

нологій, так і через відсутність протягом тривалого часу адекватного реагування на її виклики.

За даними Національного інституту стратегічних досліджень, в Україні щорічно утворюється близько 10 т відходів із розрахунку на душу населення проти 5,5–6 т відходів на душу населення у країнах ЄС. Порівняно з показниками накопичення відходів в Європейському Союзі, українські обсяги викликають серйозне занепокоєння, з огляду на вкрай недостатній рівень їх утилізації та знешкодження [1].

В ЄС вирішенню проблем у сфері охорони навколишнього природного середовища та поводження з відходами приділяється велика увага. З огляду на те, що з укладенням у 2014 р. Угоди про асоціацію з Європейським Союзом Україна стає учасником загальноєвропейського

процесу, це вимагає від України негайних кроків щодо впровадження європейських стандартів у сфері поводження з відходами. Зобов'язання адаптації законодавства України до стандартів ЄС у сфері поводження з відходами передбачено положеннями Угоди про асоціацію (глава 6 «Навколишнє середовище» розділу «Економічне та галузеве співробітництво») [2].

Для України європейська інтеграція – це шлях до модернізації економіки, подолання технологічної відсталості, залучення новітніх технологій, вихід на ринок ЄС. Перспектива членства в ЄС є стратегічним орієнтиром і потужним стимулом для проведення реформ, удосконалення національної нормативно-правової бази (в тому числі щодо регулювання у сфері поводження з відходами).

Незважаючи на те, що проблема регулювання відносин у сфері поводження з відходами досліджувалась науковцями (В.П. Плаван, М.В. Романів, Р.В. Цалин, А.П. Гетьман, М.В. Шульга, В.О. Юрескун та ін.), рівень розробленості проблеми є незначним.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз нормативно-правових актів європейського та національного законодавства у сфері поводження з відходами, а також обґрунтування нагальної потреби у вдосконаленні нормативно-правової бази у цій сфері.

Результати дослідження. Проблема відходів (необхідність вирішення загрозливої ситуації, яка склалася з утворенням, накопиченням, зберіганням, переробленням, утилізацією та захороненням відходів) є однією з ключових проблем сучасності.

Енергетично-сировинна економіка України разом із застарілою технологічною базою продовжують визначати недопустимо високі показники утворення та накопичення відходів, що поглиблює екологічну кризу, а отже, зумовлює необхідність реформування (з урахуванням вітчизняного та світового досвіду) всієї нормативно-правової бази, що регулює використання природних ресурсів загалом та управління відходами зокрема.

«Відходи» – це всі види залишків виробництва та споживання, залишки, що виникають внаслідок техногенних чи природних катастроф [3].

Базельська конвенція про контроль за трансграничним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням визначає (ст. 2) «відходи» як будь-які речовини або предмети, які видаляються, призначені для видалення або підлягають видаленню відповідно до положень національного законодавства [4].

Ст. 3 Рамкової Директиви 2008/98/ЄС від 19 листопада 2008 р. «Про відходи та скасування деяких Директив» визначено: «Відходи – будь-яка речовина чи предмет, яких власник позбувається, має намір чи зобов'язаний позбутися» [5].

Так, Закон України «Про відходи» визначає поняття «відходи» як будь-які речовини, матеріали і предмети, що утворилися в процесі виробництва чи споживання, а також товари (продукція), що повністю або частково втратили свої споживчі властивості і не мають подальшого використання за місцем їх утворення чи виявлення і яких власник позбувається, має намір позбутися шляхом утилізації чи видалення [6].

Згідно з Державним класифікатором відходів ДК 005-1996 «Відходи» – це будь-які речовини та предмети, утворені у процесі виробництва та життєдіяльності людини, внаслідок техногенних чи природних катастроф, що не мають подальшого призначення за місцем утворення і підлягають видаленню чи переробці з метою забезпечення захисту навколишнього середовища і здоров'я людей або з метою повторного їх залучення в господарську діяльність як матеріально-сировинних і енергетичних ресурсів, а також послугу, пов'язані з відходами [7].

Ст. 1 Закону України «Про альтернативні види палива» визначає відходи як шлаки та відходи промисловості, сіль-

ського господарства, комунально-побутових та інших підприємств, які можуть бути джерелом або сировиною для видобутку чи виробництва альтернативних видів палива [8].

Аналіз наведених вище визначень дає підстави говорити, що Базельська конвенція та Рамкова Директива 2008/98/ЄС більш формально визначає поняття «відходи», зараховуючи до таких речовини та об'єкти, що характеризуються наміром або обов'язком щодо видалення.

Про відсутність одностайної думки серед українських науковців щодо визначення поняття «відходи» свідчить, зокрема, наявність різних визначень цього поняття в нормативно-правових актах, а отже, сформульоване в Дигестах Юстиніана положення стосовно того, що «право може і має бути визначеним» [9], є актуальним нині. Адже саме чітке та логічно побудоване формулювання правової норми сприяє її правильному розумінню, узгодженості з іншими нормами і, зрештою, позитивно впливає на правозастосовну діяльність. Видається, що в Державному класифікаторі відходів ДК 005-1996 подано дефініцію, яка найбільш повно враховує всі істотні ознаки поняття «відходи».

Більшість відходів утворюється в процесі антропогенної діяльності. Суб'єкти господарської діяльності у сфері поводження з відходами (згідно з п. 8 ст. 17 ЗУ «Про відходи») зобов'язані визначати склад і властивості відходів, що утворюються, а також за погодженням із спеціально уповноваженими органами виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища ступінь їхньої небезпечності для навколишнього природного середовища та здоров'я людини [6].

Велике різноманіття відходів зумовлює потребу в належній їх класифікації з огляду на походження, фізико-хімічні характеристики, що дасть змогу зменшити негативний вплив відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я населення, визначити екологічно безпечні напрями поводження з відходами, включаючи способи видалення та/або утилізації.

У зв'язку з необхідністю удосконалити систему класифікації та обліку відходів Урядом України було розроблено та наказом № 89 Держстандарту України 29 лютого 1996 р. введено в дію Державний класифікатор відходів ДК 005-96.

Залежно від ступеню небезпеки відходи класифікують як: 1) безпечні; 2) небезпечні, які Державний класифікатор відходів [7] та Закон України «Про відходи» визначають як відходи, що мають такі фізичні, хімічні, біологічні чи інші небезпечні властивості, які створюють або можуть створити значну небезпеку для навколишнього природного середовища і здоров'я людини та потребують спеціальних методів і засобів поводження з ними [6].

Визначення «небезпечні відходи» містить також Постанова КМУ «Про затвердження Положення про контроль за трансграничними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацію видаленням і Жовтого та Зеленого переліків відходів» (в редакції від 09.09.2020 р.) [10], що є аналогічним визначенню (у ст. 3 Директиви 2008/98/ЄС) поняття «небезпечні відходи» як відходів, які мають одну чи більше небезпечних властивостей, перелік яких є у Додатку III [5].

У Рамковій Директиві викладено основні положення щодо класифікації відходів в Євросоюзі та державах-учасниках: 1) класифікація відходів та небезпечних відходів має здійснюватись відповідно до Списку відходів, передбаченого Рішенням Комісії 200/532/ЄС (Список відходів); 2) список відходів є обов'язковим щодо визначення відходів, які вважаються небезпечними; 3) класифікація відходів у Списку відходів ведеться з урахуванням походження відходів та їхнього складу; 4) класифікація відходів як небезпечних має базуватися на законодавстві ЄС про хімічні речовини та хімічні препарати; 5) у процесі класифікації відходів як небезпечних мають враховуватись граничні значення концентрацій (встановлені ліміти),

якими оперує законодавство в разі зарахування хімікатів до небезпечних; 6) зарахування відходів до небезпечних здійснюються на підставі властивостей, наведених у Додатку III Директиви 2008/98/ЄС, що оновлений у 2014 р. з метою адаптації до положень Регламенту (ЄС) № 1272/2008 [11, с. 29].

Щодо перспектив подальшого вдосконалення українського законодавства у сфері поводження з відходами, то видається важливим розширення кола суб'єктів у сфері поводження з відходами.

Так, Директива 2008/98/ЄС «Про відходи та скасування деяких Директив» вимагає від держав-учасниць забезпечити, щоб первісний виробник відходів або інший власник самостійно піклувався про відходи або доручив піклування про відходи дилеру або установі чи підприємству, яке займається обробкою відходів, або ж доручив це приватному або публічному збирачу. У Директиві окремо виводиться поняття «виробник відходів» (будь-хто, хто виробляє відходи в результаті своєї діяльності (початковий виробник відходів, первісний), або проводить попередню обробку, змішування або інші операції, що змінюють природу чи склад відходів), «власник відходів» (виробник відходів або фізична чи юридична особа, яка володіє відходами), а також «дилер» (будь-яке підприємство, що є головним у скуповуванні та подальшому продажі відходів, включаючи дилерів, які фізично не володіють відходами) та «брокер» (будь-яке підприємство, що займається ліквідацією або утилізацією відходів від імені інших осіб, включаючи брокерів, які фізично не володіють відходами) [1; 15, с. 49].

У ст. 6.1 Директиви 2008/98/ЄС вказано про кінець статусу відходів. Йдеться про те, що можливо, якщо вони пройшли утилізацію, включаючи переробку, та відповідають певним критеріям, що мають бути розроблені за умовами: а) речовина або предмет широко вживається для певних цілей; б) існує ринок або потреба у такій речовині або такому предметі; в) речовина або предмет відповідає технічним вимогам для певних цілей та не суперечить чинному законодавству та стандартам, що застосовуються до продуктів; г) використання речовини або предмета не призведе до загального погіршення для довкілля чи здоров'я людини. Критерії мають включати граничні значення для забруднюючих речовин (за потреби) та враховувати негативний вплив на довкілля речовини або предмета.

Критерії мають відповідати типам відходів, до яких такі критерії мають застосовуватись. Так, окремі критерії кінця стадії відходів (завершальної стадії перебування як відходів) мають бути враховані, серед інших, прайнаймі для агрегатів, паперу, скла, металу, шин та текстилю [1].

Нормативно-правова база України щодо регулювання відносин у сфері поводження з відходами, що представлена Законом України «Про відходи» від 5 березня 1988 р., Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 р., Законом України «Про поводження з радіоактивними відходами» від 30 червня 1995 р., Законом України «Про альтернативні види палива» від 14 січня 2000 р., Законом України «Про металобрухт» від 5 травня 1999 р., Державним Класифікатором відходів ДК 005-96 та деякими іншими, потребує вдосконалення.

Поступове наближення законодавства України до стандартів ЄС у сфері охорони навколишнього природного середовища має здійснюватись відповідно до Додатка XXX до Угоди про асоціацію (ст. 363) [2], яким передбачено конкретні заходи у сфері управління відходами та ресурсами, а саме адаптацію кількох директив ЄС, зокрема: 1) Директива № 2008/98/ЄС про відходи та скасування деяких директив; 2) Директива № 1999/31/ЄС про захоронення відходів зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) 1882/2003/; 3) Директива № 2006/21/ЄС про управління відходами видобувної промисловості та внесення змін і доповнень до Директиви № 2004/35/ЄС.

Положення Директиви № 2008/98/ЄС про відходи мали бути впроваджені (одні – протягом 3 років, інші – протягом 5 років із дати набрання чинності цією Угодою. До таких положень Угодою передбачено вимоги до держав-членів щодо застосування у законодавстві та політиці із запобігання утворенню відходів та управління ними у першочерговому порядку такої ієрархії відходів: 1) запобігання; 2) підготовка до повторного використання; 3) переробка; 4) інша утилізація, така як відновлення енергії; 5) ліквідація (ст. 4); встановлення механізму повного покриття витрат згідно з принципом «забруднювач платить» та принципом розширеної відповідальності виробника (ст. 14); встановлення дозвільної системи для установ/підприємств, що здійснюють операції з видалення чи утилізації відходів, з особливими зобов'язаннями щодо управління небезпечними відходами; запровадження реєстру установ і підприємств, які здійснюють збір та транспортування відходів (глава IV Директиви).

Директива № 1999/31/ЄС про захоронення відходів (зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) № 1882/2003) передбачає прийняття національного законодавства та визначення уповноваженого органу (органів), класифікацію місць захоронення відходів (ст. 4), підготовку національної стратегії щодо зменшення кількості миських відходів, що розкладаються під впливом мікроорганізмів, які спрямовуються на полігони (ст. 5), встановлення системи процедур подачі заяв та надання дозволів, а також щодо процедур прийняття відходів (ст.ст. 5–7, 11, 12, 14), встановлення процедур контролю та моніторингу під час функціонування та закриття полігонів, а також процедур подальшого догляду після закриття з метою забезпечення їх знешкодження (ст.ст. 12, 13), впровадження планів очистки існуючих місць захоронення (ст. 14).

Директива № 2006/21/ЄС про управління відходами видобувної промисловості та внесення змін і доповнень до Директиви № 2004/35/ЄС вимагає прийняття національного законодавства та визначення уповноваженого органу (органів), встановлення системи, яка забезпечить створення/розроблення операторами (суб'єктами господарювання) планів управління відходами (визначення та класифікація засобів поводження/переробки з відходами, характеристика відходів (ст.ст. 4, 9), встановлення дозвільної системи, фінансової гарантії та системи контролю (ст. 7, 14 та 17), встановлення процедур управління та моніторингу видобувних пустот (ст. 10), встановлення процедур закриття та подальшого нагляду за виробничими майданчиками відходів видобувної діяльності (ст. 12), створення реєстру закритих майданчиків відходів видобувної діяльності (ст. 20). Ці положення мали бути впроваджені протягом 5 років із дати набрання чинності цією Угодою.

З огляду на повільні темпи вдосконалення вітчизняного законодавства та з метою створення умов для підвищення стандартів життя населення було прийнято 8 листопада 2017 р. Національну стратегію управління відходами в Україні до 2030 р., якою визначено головні напрями державного регулювання у сфері поводження з відходами в найближчі десятиліття з урахуванням європейських підходів із питань управління відходами, що базуються на положеннях актів європейського законодавства: Директиви № 2008/98/ЄС «Про відходи та скасування деяких директив» від 19 листопада 2008 р., Директиви Ради № 1999/31/ЄС «Про захоронення відходів» від 26 квітня 1999 р., Директиви № 2006/21/ЄС «Про управління відходами видобувних підприємств, та якою вносяться зміни до Директиви 2004/35/ЄС», Директиви № 94/62/ЄС ЄС Європарламенту та Ради від 20.12.1994 р. «Про упаковку та відходи упаковки», Директиви 2012/19/ЄС Європарламенту та Ради від 01.07.2012 р. «Про відходи електричного та електронного обладнання (ВЕЕО)» [12].

Отже, Стратегія є документом, який розпочинає реформу управління відходами з метою наближення дирек-

тив ЄС у сфері управління відходами та передбачає низку заходів, починаючи з прийняття відповідного законодавства, введення систем розширеної відповідальності виробника щодо певного виду відходів, розроблення технічних регламентів із питань поводження з відходами та закінчуючи розробленням регіональних планів управління відходами та будівництвом потужностей з обробки відходів.

На жаль, до сих пір гальмується прийняття рамкового закону «Про управління відходами» № 2207-1 від 16.10.2019 р. (розробленого на основі трьох Директив ЄС – про відходи, про захоронення відходів, про промислові відходи), яким передбачається: деталізований Національний перелік видів відходів; запровадження ієрархії поводження з відходами; запровадження принципу «забруднювач платить»; запровадження системи розширеної відповідальності виробника, яка встановлює вимоги для виробників нести відповідальність за повний цикл життя упаковки, батарей, акумуляторів, електричного та електронного обладнання; запровадження роздільного збирання відходів та створення муніципальних пунктів роздільного збирання відходів; стимули для управління відходами та ін. [13].

Розроблено, але не прийнято Закон України «Про упаковку та відходи упаковки», який визначає основні принципи державної політики у сфері управління відходами упаковки, зобов'язання виробників, дистриб'юторів та кінцевих споживачів упаковки, вимоги щодо введення в обіг маркування складу та властивостей упаковки, вимоги щодо збирання, зберігання, перевезення, оброблення та видалення упаковки, заходи, спрямовані на зменшення обсягів утворення відходів упаковки, а також щодо видалення відходів упаковки, порядок виконання зобов'язань виробниками упаковки та товарів в упаковці [14].

Розроблено, але не ухвалено проєкт Закону «Про відходи електронного та електричного обладнання» № 2350 від 30.10.2019 р., яким передбачається встановлення механізму повного покриття витрат відповідно до принципу «забруднювач платить» та принципом розширеної відповідальності виробника, яка полягає у відповідальності за весь життєвий цикл продукції, починаючи з вироблення та закінчуючи збиранням та обробкою відходів, що утворилися в результаті використання продукції, встановлення організаційних, технічних та природоохоронних вимог щодо провадження діяльності суб'єктами господарювання у сфері управління відходами (збирання, зберігання, перевезення, рециклінг, видалення ВЕЕО) та ін.

Ще тільки розпочинається робота над законопроектом «Про управління відходами видобувної промисловості», яким мають бути врегульовані питання щодо запровадження класифікації місць (споруд) накопичення відходів видобувної промисловості, розроблення планів управління відходами видобувної промисловості, запровадження економічних інструментів фінансової гарантії для місць (споруд) накопичення відходів видобувної промисловості, які становлять особливу небезпеку для навколишнього природного середовища та здоров'я людини.

Вбачається, що нерегульованість сфери управління відходами, зокрема побутовими, та відтермінування запровадження принципу розширеної відповідальності виробника консервують безлад у системі управління відходами, гальмують залучення інвестицій в об'єкти інфраструктури з переробки відходів, що своєю чергою призводить до поглиблення екологічної кризи в Україні.

Висновки. Національною Стратегією управління відходами передбачається, що проблема відходів в Україні визначається особливою масштабністю, що призводить до поглиблення екологічної кризи та гальмує розвиток національної економіки, а отже, зумовлює необхідність вдосконалення нормативно-правової бази (з урахуванням вітчизняного та світового досвіду) у сфері поводження з відходами.

З огляду на аналіз європейського та національного законодавства, можна говорити про досить низький ступінь відповідності законодавства України вимогам Директиви 2008/98/ЄС (важливими є принципові підходи щодо запровадження ієрархії у вирішенні питань поводження з відходами; потребують закріплення в законодавстві України про відходи положення про визначення завершення статусу відходів (тобто коли відходи перестають бути відходами) та іншим нормативно-правовим актам ЄС у сфері поводження з відходами.

Питання удосконалення нормативно-правового регулювання у сфері поводження з відходами – питання вирішення масштабної проблеми охорони довкілля в Україні. З метою подолання критичної ситуації, що склалася у сфері поводження з відходами, пропонується вдосконалення законодавчої бази (з узгодженням термінологічного апарату як обов'язкової передумови якісної імплементації європейських норм) шляхом доопрацювання та прийняття низки нормативно-правових актів, розробка регіональних стратегічних планів поводження з відходами.

Доопрацювання та ухвалення рамкового закону «Про управління відходами» № 2207-1 від 16.10.2019 р. дасть змогу впровадити в національне законодавство основоположні принципи та положення європейського законодавства у сфері управління відходами та визначити головні напрями регулювання у цій сфері (застосування інформаційної системи управління відходами, розширеної відповідальності виробника, вдосконалення дозвільних процедур, створення Національного переліку відходів, збільшення розміру штрафів за порушення законодавства)

Варто доопрацювати і внести на розгляд пакет законопроектів, що узгоджують законодавство України з вимогами директив Європарламенту: 1) «Про упаковку та відходи упаковки» (Директива ЄС 94/62), що дасть змогу запровадити в Україні «розширену відповідальність виробника» та збільшити обсяг переробки та повторного використання упаковки як вторинної сировини, зменшити продукування населенням відходів упаковки шляхом економічного стимулювання споживачів до повернення упаковки виробнику для подальшої переробки чи безпечної її утилізації; 2) «Про батарейки та акумулятори» (Директива ЄС 2006/66), «Про електроніку та електричне обладнання» (Директива ЄС 2012/19), що дасть змогу удосконалити інфраструктуру у сфері поводження з особливо небезпечними відходами (електричне обладнання, батарейки, акумулятори, транспортні засоби, мастила, шини тощо).

Варто розробити і внести на розгляд законопроект «Про управління відходами видобувної промисловості», що дасть змогу врегулювати питання щодо запровадження класифікації місць (споруд) накопичення відходів видобувної промисловості, запровадження економічних інструментів фінансової гарантії для місць (споруд) накопичення відходів видобувної промисловості, які становлять особливу небезпеку для навколишнього природного середовища та здоров'я людини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Проблеми державного регулювання у сфері поводження з відходами та шляхи їх вирішення. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1386/>
2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: ратифіковано Законом № 1678-VII від 16.09.2014 р. URL: http://zakon4rada.gov.ua/laws/show/984_011.
3. Відходи. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. URL: <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D1%96%...96D0.B2>.

4. Базельська конвенція про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
5. Про відходи та скасування деяких Директив : Директива Європейського Парламенту та Ради 2008/98/ЄС від 19 листопада 2008 р. URL: <http://www.menr.gov.ua>
6. Про відходи : Закон України від 05.03.1998 р. № 187/98-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>
7. Державний класифікатор відходів ДК 005-96 / Держстандарт України; наказ від 29 лютого 1996р. № 89. URL: <http://plast.vn.ua/DK005-96.html>
8. Про альтернативні види палива : Закон України від 14 січня 2000 р. № 1391-XIV (зі змінами 16.10.2020р.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
9. Перетерский И.С. Дигесты Юстиниана. Очерки по истории составления и общая характеристика. Москва, 1956. 129 с.
10. Про затвердження Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням і Жовтого та Зеленого переліків відходів : Постанова КМУ від 13 липня 2000 р. № 1120 (зі змінами від 09.09.2020 р.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
11. Жуковський Т.Ф. Впровадження в Україні європейського підходу до класифікації відходів / Т.Ф. Жуковський, О.В. Ткачова, О.Л. Пшенічнова, В.Г. Карцев, М.М. Котелевець, О.І. Соколова. *Technology audit and production reserves (Технологічний аудит та резерви виробництва)*. 2016. № 4/3 (30). С. 27–32.
12. Про схвалення Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року : Розпорядження КМУ від 8 листопада 2017 р. № 820-р (зі змінами від 09.09.2020 р.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
13. Про управління відходами : Проект Закону України № 2207-1 від 16.10.2019 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/webproc4_1
14. Про упаковку та відходи упаковки : проект Закону України. URL: <http://www.minregion.gov.ua>base-law>
15. Зуев В.А. Проблемы та перспективи розвитку господарсько-правового регулювання поводження з відходами в Україні. *Право та інноваційне суспільство*. 2014. № 1 (2). С. 44–52.